

ГЕТЕРОТРОФНІ ДЖГУТИКОВІ БОЛІТ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Носан І. М., Павловська Н. Р., Шевчук С. Ю.
Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра зоології

До безбарвних джгутикових або гетеротрофних флагелат відносять найпростіших, у яких відсутні функціонуючі хлоропласти, живлення тільки осмотрофне або фаготрофне, а джгутики слугують органелами локомоції (Серавин, 1984).

Ця група вільноживучих протистів активно бере участь в процесах біологічного очищення води, як в природних умовах, так і в штучних спорудах, як компонент активного мулу. Крім того, дані протисти відіграють важливу роль в трофічних сітках більшості водойм. Джгутикові не тільки живляться бактеріями та фітопланктоном, але і стимулюють їх розвиток через виділення в процесі свого живлення незасвоєних органічних субстратів і сполук біогенних елементів (Azam et al., 1983; Fenchel et al., 1995). В свою чергу, гетеротрофні джгутикові слугують важливим об'єктом живлення для інфузорій і метазойного планктону. Поява біля четверті століття назад концепції «мікробної сітки живлення», одним з головних компонентів якої є гетеротрофні найпростіші в значній мірі посилило інтерес до дослідження гетеротрофних джгутикових (Тихоненков, 2006).

Але, незважаючи на вище вказане, вивченню гетеротрофних джгутикових в Україні приділяється мало уваги, хоча це одна з найбільш поширених і багаточисельних груп організмів, яка по своїй чисельності не поступається бактеріям. Флагелати мешкають у всіх типах водойм в різноманітних біотопах, здатні існувати у широкому діапазоні абіотичних факторів, таких як рН, солоність, температура, вміст розчинених у воді кисню і органічних речовин (Жуков, 1993). Також відомо, що існують фауністичні комплекси цих протистів, характерні для водойм різних типів (Косолапова, 2005).

Тому метою нашої роботи було встановити видовий склад та чисельність гетеротрофних джгутикових у болотах Житомирської області, тому що саме у болотах існує специфічний комплекс умов.

Матеріалом для дослідження слугували проби води взяті в болотах Ємільчинського і Радомишльського районів.

В результаті проведеного дослідження нами було знайдено та підраховано чисельність 12 видів гетеротрофних джгутикових. У болотах Ємільчинського району виявлено 7 видів:

- Allantion tachyploon* Sandon, 1924 – 353 екз/мл;
- Goniomonas truncata* (Fresenius) Stein, 1887 – 145 екз/мл;
- Phyllomitus apiculatus* Skuja, 1948 – 706 екз/мл;
- Sputella major* (Skua, 1956) Zhukov. 1993 – 260 екз/мл;
- Sputella vulgaris* Cienkowski, 1870 – 353 екз/мл;
- Bodo designis* Skuja, 1948 – 1412 екз/мл;
- Bicosoeca* sp. – 706 екз/мл;

А у болотах Радомишльського району 5 видів:

- Monosiga ovata* Kent, 1880 – 145 екз/мл;
- Salpingoeca* sp. – 397 екз/мл;
- Chilomonas* sp. – 650 екз/мл;
- Heteromita reniformes* (Zhukov, 1978) Mylnikov, 2000 – 817 екз/мл;
- Cercomonas granulifera* Hollande, 1942 – 124 екз/мл;

Таким чином, видове багатство і чисельність гетеротрофних джгутикових у досліджуваних болотах характеризується низькими показниками, що можливо пояснюється своєрідним комплексом умов, що існують в даних біотопах, такі як кисле середовище, недостатній вміст розчиненого у воді кисню та висока концентрація органічних речовин.